

Những việc xảy ra ở Libya và Syria khiến chúng tôi nghĩ đến những chuyện độc tài độc đương còn rì rịt ở khắp nơi trên thế giới, nhất là ở Á châu.

Phe nổi dậy đã gặp phải một số kháng cự khi lực lượng này tràn vào thủ đô Tripoli.

Tình hình Libya đã có những diễn biến bất ngờ từ đầu tuần này. Các toán quân nổi dậy đã chiếm được tới 85% lãnh thổ của thủ đô Tripoli, trong khi chế độ Tổng thống Moammar Gadhafi hiện ở chỗ nào.

Một người con trai của Gadhafi, Seif al-Islam, đã xuất hiện bất ngờ tại Khách sạn hàng sang Rixos ở trung tâm thủ đô, lên tiếng khoe khoang chính quyền của cha anh ta vẫn “kiểm soát” tình thế và đã nhắc nhở cho các toán nổi dậy vào mặt cái bẫy. Quân trung thành với Gadhafi vẫn giao tranh, bên bờ biển hay gần thị trấn khoảng hơn 10 người.

Về phía dân quân nổi dậy cho đến nay vẫn là những đội quân rời rạc, ít nhóm có tiếp xúc với nhau mặc dù họ không hề giao tranh với nhau. Đến tối thì Ba quân nổi dậy đã chiếm được dinh thự của Gadhafi, nhưng không thấy có Gadhafi và gia đình, trong khi lá cờ màu xanh của Gadhafi bay phấp phới ở nhiều nơi tại Tripoli và hai thành phố Sabha và Surt, nằm gần Tripoli và Benghazi.

Bộ Quốc Phòng Mỹ cho biết các chiến đấu cơ Mỹ đã bắn rơi một chiếc máy bay của chế độ Surt.

Tổng thống Barack Obama, vào đầu tuần đã đến nghỉ hè ở Villon trong nhô Martha, Mass. Ông lên tiếng nhìn nhận tính chất phức tạp và những thành tựu của những đoàn quân nổi dậy ở Libya và những khó khăn họ đã phải đương đầu. Ông nói “Tổng thống lại của Libya nằm trong tay của dân tộc nước này”. Ông cũng nhắc nhở còn những thách thức kinh tế và chính trị, và cam kết “Hoa Kỳ sẽ tìm cách giúp dân Libya thực hiện một chế độ dân chủ”. Có nhiều người đã đoán Gadhafi có thể đã rút về tòa thành quách vững kiên cố Bab al-Alzizyan ở Tripoli, nơi được phòng vệ bằng đội bác và chiến xa.

Trong khi đó các chính phủ ở miền Tây và Trung Đông đã hoan nghênh những thắng lợi của các đoàn quân nổi dậy đối với Libya. Khi Liên Hiệp Quốc cho biết họ đã bắt đầu đàm phán hòa bình cho thấy họ hiểu Gadafi. Người trưởng thành Nhĩ Kỳ, Ahmet Davutoglu nói ông sẽ bay đến Benghazi để hỏi kiến nghị lãnh đạo dân quân nổi dậy Mustapha Abdul-Jalil. Ai Cập đã chính thức nhìn nhận chính quyền do quân nổi dậy thành lập, gọi họ là Hội đồng Chuyển tiếp là “chính quyền mới”.

Người trưởng thành Ai Cập Mohamed Amr nói Hội đồng chuyển tiếp Libya có thể sẽ đóng Sở quán

Libya ở Cairo và ngäi vào ghä dành cho Libya trong Liên đoàn Ả rập đät căn cä cũng ở Ai Cập. Täi Âu châu đäu tuän này, Pháp ngä ý muän triäu täp mät cuäc häp cäp cao cäa nhóm “Täp Xäc” gäm các näc đäng hä các đoàn dân quân näi däu ở Libya nhä Mä, Anh, nhiäu näc Ả rập, Liên Hiäp Quäc và Liên đoàn Ả rập. Täng thä ký Liên hiäp Quäc Ban Ki-moon nói ông muän tä chäc mät cuäc häp vào Thä Năm hay Thä Sáu tuän täi väi các nhän vät hiäu biät nhiäu vä Libya kä cä Liên hiäp Phi Châu và Liên đoàn Ả rập.

Vä các bä täc ở Libya, mät sä các thành phän näi däy tin räng các bä täc täng đäc häng nhiäu quyän läi do Gadhafi ban cho, nhä bä täc Warfallah và Warshafallah, sä tiäp täc chäng các đoàn quân näi däy.

Emhemmed Ghula, tä giäi thiäu là Phó Träng đoàn cäa phe näi däy vào täi thä Ba đã nói väi các phóng viên räng các toán näi däy đã kiäm soát đäc 90% lãnh thä cäa Thä đô, trä mät sä nhä quân đánh län cäa chính phä còn núp trên các mái nhà, chúng không dám xuäng đäng. Lät sau mät bän quân này núp trên mái mät toà nhà län, đã nä súng bän xuäng sân và cäa sä toà nhà mà träc đây là mät träng nä Trung häc. Thä räi sau đó hai nhóm vũ trang quân cäa Gadhafi do xe vän täi chä đã tông vào cäa Träng häc, bän đäi bác vào träng, mät chiäc xe häi ở đó bäc cháy. Nhäng kä tän công nhä väy đäu là mät loäi dân quân trung thành väi Gadhafi.

Trong khi các biän chuyän xäy ra ở Libya chäng Gadhafi, täi Syria hàng ngàn ngäoi đã ào ra đäng biäu tình, miäng la län “Assad cũng sä bä sä phän nhä Gadhafi”. Assad là Täng Thäng cäa Syria ngày nay cai trä theo kiäu đäc tài đäc đäng nên cũng bä dân biäu tình chäng đäi. Đäu tuän này hàng ngàn ngäoi đã xuäng đäng ở Beirut và hô: “Triäu đäi cäa gia đình Assad cai trä đäc tài đäc đäng trong 40 năm qua sä bä säp đä giäng nhä triäu đäi cäa Gadhafi”. Assad trong 5 tháng qua cũng đã khäi sä däp biäu tình, nhäng càng ngày ngäoi ta càng thäy ông ta không muän tiäp xúc väi ai, vì các nhà phân tích nói ông ta không chäu nhìn nhän là hàng trăm ngàn ngäoi đã lên tiäng đòi ông phäi tä chäc. Dù väy nhiäu nhà quan sát đã nói Assad phäi läu ý đän nhäng vìäc đã xäy ra ở Libya. Nhäng ngäoi biäu tình chäng Assad la län: “Gadhafi sä phäi ra đi. Räi đän lät Assad!”.

Biän cä này xäy ra ngay sau khi Assad lên TV bác bä nhäng läi kêu gäi ông phäi tä chäc. Kä đó läc läng An ninh Syria đã nä súng giäa thành phä Homs, giät chät ít nhät cũng mät ngäoi. Ngoäi träng Thä Nhĩ Kä Ahmet Davutoglu tuyên bä ở Addis Ababa, Ethiopia: “Các nhà lãnh đäo các näc phäi hiäu räng hä chä có thä còn ngäi trên ghä chính quyän khi nào hä thông cäm väi nhäng sä đòi häi cäa ngäoi dân”. Thä Nhĩ Kä đã täng là đäng minh thân cän và cũng là bän hàng giao thäng väi Syria, cäm thäy bät män väi chính quyän Syria vä sä đàn áp tàn bäo nhäng ngäoi đi biäu tình. Sä tàn bäo đó khiän Syria bä quäc tä cô läp näu tính tä cä mäy chäc năm qua, trong khi đä luän quäc tä đòi ông phäi tä chäc.

Các nhóm Nhân quyän nói hän 2000 ngäoi biäu tình - phän län không vũ trang - đã bä giät chät trong các vä đàn áp biäu tình. Bộ träng Quäc Phòng Anh Liam Fox nói väi đài Phát thanh BBC räng Assad nên “ngäi läi träc tình hình ở Tripoli biän đäi chä qua mät đêm.”. Ông Fox nói: “Sä có nhäng đät biän không thä tránh trong vùng này, näu không chäu đä vìäc thay đäi là mät tiän trình, nó sä trä thành mät biän cä. Syria là mät träng häp khác väi các näc Ả rập bä bät än trong năm nay. Không thä có sä can thiäp quân sä tä bên ngoài nhä ngäoi ta đã thäy trong vä

Libya.

Hoa Kỳ và các nước khác không có cách nào khác hơn là hăm dọa trừng phạt bằng cách cô lập kinh tế Syria, mặt nước thân thiện với nước Iran.

Nó phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Mỹ, Victoria Nuland, đã gọt bỏ từ thông trang bị vũ khí cho quân đội Syria, bà nói: "Tôi không nghĩ có ai cho rằng cấp vũ khí cho dân đội là cách tốt nhất ngay trong lúc này. Chính người dân Syria cũng không muốn như vậy. Bởi thế chúng tôi nhúng vào việc làm áp lực chính trị và kinh tế".

Nhưng việc xảy ra ở Libya và Syria khiến chúng tôi nghĩ đến những chuyện đẫm máu tài sản đang còn rơi rớt lại khắp nơi trên thế giới, nhất là ở Á châu. Chúng ta mới đi đến năm tháng 11 của Thế kỷ 21 với tất cả những bước tiến rất mau, ngày càng mau hơn nữa về tư tưởng và kỹ thuật của loài người. Hãy chỉ xem số xúc tiến đó còn nhanh hơn đến thế nào trong những năm tháng tới.